

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

**Ефективна
ЕКОНОМІКА**

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 5, 2014 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 334.025.3:[622+669+338.432]

*М. Г. Афанасьєва,
старший викладач кафедри вищої математики,
ДВНЗ «Криворізький національний університет», м. Кривий Ріг*

ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОЦІНКИ РІВНЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

*M. G. Afanasyeva,
Senior Lecturer, Department of Mathematics, SHEE "Kryvyi Rih National University", Kryvyi Rih*

FORMATION OF SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL SUPPORT AND TOOLS FOR ASSESSMENT OF FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY OF BUSINESS ENTITIES IN THE SYSTEM OF GOVERNMENT REGULATION OF THE ECONOMY

В статті наведені результати дослідження методичних підходів до комплексної інтегрованої оцінки фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання на галузевому, міжгалузевому та регіональному рівнях. Запропоновано методичний підхід та економіко-математичну модель щодо визначення нормалізованих частинних показників складових економічної безпеки, збалансованих відносно лінійно-пропорційних залежностей їх відхилень у відсотках від нормативних значень, що дозволяє спростити процедуру експертного оцінювання впливу окремих складових фінансово-економічної безпеки на загальний рівень економічної безпеки суб'єкта господарювання, і як наслідок, підвищити достовірність його оцінки й прогнозування.

Розглянуто систематизацію окремих інтегрованих рейтингових оцінок рівня фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання відносно його можливих станів, в яких суб'єкт господарювання може опинитися в умовах сучасних економічних реалій. Показано, що при використанні сукупних критеріїв рейтингового оцінювання та мультиплікативного критерію, де початок відліку деталізованих показників зміщується на 1 (одиницю), деталізовані показники оцінки якості рівня фінансово-економічної безпеки децю нівелюються, - внесок великих кількісних значень одних деталізованих показників до загальної оцінки рейтингу компенсує низькі значення інших.

Запропоновано впровадження модифікованого зваженого середнього геометричного по степеневій формі зв'язку факторів як індикатора критичного значення нижньої межі рівня фінансово-економічної безпеки передкризового стану, де ваговий коефіцієнт відповідного деталізованого показника характеризує ризик помилки у визначенні комплексного інтегрованого показника рівня фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання.

The article presents the results of a study of methodological approaches to complex integrated assessment of the financial and economic security of business enterprises of the industry-specific, inter-sectoral and regional levels. The methodical approach and economic-mathematical model are proposed to determine the normalized partial index components of economic security. They are balanced relatively linearly proportional to their percentage deviations from standard values, which leads to simplifying the procedure of expert assessment of the impact of individual components of the financial and economic security upon the overall level of economic security of business enterprises, and as a result, improving the assessment reliability and forecasting. Systematization of separate integrated ratings of financial and economic security of a business enterprise is considered in relation to its possible states in which it may occur in the current economic realities. It is shown that by using aggregate ranking evaluation criteria and multiplicative criterion, where the point of reference of detailed parameters is shifted to 1 (one), detailed indices of the quality evaluation of the financial and economic security are somewhat offset, the contribution of large numerical values of some detailed parameters to the overall assessment rating compensates low values of others. An implementation of the modified weighted geometric average, according to the power-mode factor as an indicator of the critical lower limit of the financial and economic security of the pre-crisis situation is proposed. The weighting factor of the corresponding detailed index characterizes the risk of error in determining the complex index of integrated financial and economic security of the business enterprise.

Ключові слова: економічна безпека; фінансово-економічна безпека; суб'єкт господарювання; рейтингові оцінки, інтегрований кількісний показник, ризик.

Keywords: economic security; financial and economic security; entity business enterprise; ratings of integrated quantitative index, risk.

Постановка проблеми. У сучасних умовах полікритеріальність економічного розвитку обумовлює і множинність форм існування, коли кризи, загрози, катастрофи стають нормою суспільно-економічного розвитку національного господарства. В такій ситуації актуальним стає завдання передбачення цих неминучих негативів розвитку, розробки заходів їхнього пом'якшення та забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання в умовах економічної нестабільності регіонального розвитку держави [1, с. 274].

Стратегічна орієнтація діяльності суб'єктів господарювання на регіональному рівні є важливою передумовою його функціонування, особливо в ринкових умовах. Проте стратегічне управління повинно стосуватися всіх напрямів діяльності підприємства, зокрема й фінансово-економічної безпеки, незважаючи на те, що

в умовах нестабільності соціально-економічного та політичного середовища належне управління безпекою ускладнене низкою проблем, передусім такими, як нестабільність економіки та її державного регулювання, недосконалість і нестабільність правового середовища, значна тінізація ринку і тиск з боку більш потужних конкурентів включно з недобросовісними, прояви рейдерства, недостатність фінансового забезпечення та багато ін. [2, с. 215]. При цьому, особливої гостроти набуває актуальність теоретичних досліджень фінансово-економічної безпеки та розробок прикладних інструментів її забезпечення.

Отже, актуальність теоретичних досліджень та розробок щодо **формування прикладного науково-методичного забезпечення та інструментарію** оцінки й прогнозування рівня фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання на регіональному рівні набуває особливого значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний вклад у формування прикладного забезпечення науково-методичного інструментарію оцінки та прогнозування рівня фінансово-економічної безпеки підприємства внесли відомі вчені-економісти: Бесчастний В.Н., Васильців Т.Г., Ільшенко С.І., Мойсенко І.П., Отенко І.П., Ткаченко А.М., Флейчук М.І., Щегович О.С. та ін. [1-7]. Розроблено багато ґрунтовних методичних підходів до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки, але не виділено чіткої градації таких рівнів. Об'єктом системи фінансово-економічної безпеки в цілому виступає стабільний економічний стан діяльності суб'єкта господарювання в поточному і перспективному періоді. Разом з тим, окремим особливостям формування науково-методичного інструментарію фінансово-економічної безпеки України не ще не приділено достатньої уваги, зокрема, таким, що визначаються наступними чинниками [1, с. 276]:

а) усі види діяльності щодо фінансово-економічної безпеки суспільства мають багатодисциплінарний взаємопов'язаний характер, тому створення системи безпеки передбачає тісну інтеграцію різноманітних наук в загальній теорії безпеки;

б) випадковий характер (стохастичність) і невизначеність (ентропійність) соціально-економічних процесів породжують необхідність використання відповідного інструментарію вимірювання їх впливу на процеси життєдіяльності суб'єктів економіки (теорії конфліктів і катастроф, теорії компромісів і ризиків тощо).

Метою статті є вдосконалення методичних підходів та інструментарію інтегрованої оцінки й прогнозування загального рівня фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємницького господарювання на галузевому, міжгалузевому та регіональному рівнях з урахуванням ризику.

Завданням статті є формування прикладного науково-методичного забезпечення та інструментарію оцінки й прогнозування рівня фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання на галузевому, міжгалузевому та регіональному рівнях з урахуванням ризику.

Виклад основного матеріалу. Складність, динамізм та непередбачуваність зовнішнього середовища сучасних підприємств, постійне зростання кількості загроз та ризиків у їх господарській діяльності зумовлюють необхідність виділення окремої функціональної підсистеми у їх загальній системі менеджменту – системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Тому важливим результатом вивчення цієї економічної категорії є висновок про необхідність визнання фінансово-економічної безпеки одним із основних напрямів діяльності суб'єкта господарювання. Включення фінансово-економічної безпеки до напрямів його діяльності (крім маркетингової, комерційної, інноваційної, соціальної та ін.) дозволяє імплементувати основи її забезпечення у систему стратегічного і тактичного планування, сформулювати мету та визначити операційні цілі [2, с. 214; 7, с. 68].

Об'єктивними передумовами забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства на посттрансформаційному етапі розвитку економіки виступають: складне фінансово-економічне середовище діяльності; інфляційні процеси та зменшення купівельної спроможності населення; недосконале конкурентне середовище з перешкодами доступу до ресурсів та ринків, прав діяльності; малокеровані процеси розвитку більшості сфер і ринків; надмірне та недосконале оподаткування бізнесу; істотна тінізація економіки; недостатність уваги з боку державних органів до проблеми фінансово-економічної стійкості підприємств. Більше того, невисока ефективність використовуваних методів управління безпекою підприємства підтверджує необхідність удосконалення економіко-математичних методів та моделей, які дають можливість комплексно описувати всі складники системи фінансово-економічної безпеки підприємства і взаємозв'язки між ними, визначати ефективну стратегію управління системою безпеки, прогнозувати динаміку основних показників функціонування та фінансово-економічного стану підприємства [2, с. 275].

Методологія оцінки стану безпеки підприємства потребує вдосконалення за домінуючими напрямками:

- 1) визначення узагальнюючого стану входження підприємства в фінансово-економічно небезпечну зону на протягу розрахунку інтегрального показника;
- 2) використання диференційованих показників оцінки безпеки різних за розмірами, видами діяльності, станом безпеки підприємств;
- 3) вивчення стану небезпеки діяльності на відміну від розрахунку міри відхилення фактичних показників фінансово-господарської діяльності від критичних чи оптимальних.

Отже, процес управління фінансово-економічною безпекою підприємства зумовлює [7, с. 82-83]:

- 1) постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства з метою ідентифікації і прогнозування реальних та потенційних загроз;
- 2) обґрунтування і комплексне використання найбільш раціональних форм, методів, засобів захисту фінансово-економічних інтересів підприємства;
- 3) постійний контроль за станом фінансово-економічної безпеки та реалізацією заходів, спрямованих на захист фінансово-економічних інтересів;
- 4) належний рівень підготовки керівництва і персоналу підприємства, формування їхніх компетенцій у сфері фінансово-економічної безпеки.

Фінансово-економічну безпеку підприємства можна забезпечити двома шляхами: досягненням високої фінансової стійкості підприємства до зовнішніх і внутрішніх загроз, а з іншого боку – створенням відповідної системи захисту від них.

Механізм управління фінансово-економічною безпекою будемо розглядати як управлінські дії, спрямовані на використання можливостей та ресурсів підприємства, які б забезпечували системно-синергетичні ефекти реалізації захисту його фінансово-економічних інтересів від ідентифікованих реальних та потенційних загроз зовнішнього та внутрішнього характеру з урахуванням методів державного регулювання ринкової економіки. У загальному випадку логіко-структурна модель механізмів управління безпекою (МУБ) може бути описана таким чином [7, с. 87]:

$$МУБ = \{ \Phi_1 \cup \Phi_n \} \cap \{ IK \cup KK \cup OP \cup U3 \}$$

де Φ_1 – чинники зовнішнього середовища; Φ_n – чинники внутрішнього середовища формування системи фінансово-економічної безпеки; IK – інтелектуальний капітал; KK – ключові компетенції; $U3$ – підсистема управління знаннями; OP – організаційні управлінські рішення.

Оцінка рівня фінансово-економічної безпеки ($R_{\Phi EB}$) здійснюється шляхом порівняння розрахункових значень за даними суб'єкта господарювання, що аналізується, в динаміці за кілька періодів, а також зі значеннями $R_{\Phi EB}$, розрахованим за даними аналогічних суб'єктів господарювання відповідних галузей економіки.

У якості інтегрованого показника економічної безпеки багатьма вченими пропонується використовувати економіко-математичну модель у вигляді наступної функціональної залежності [4, с. 186]:

$$k_{EB} = f(x_1, x_2, \dots, x_H, x_{H+1}, \dots, x_L) = \sum_{h=1}^H a_h f(x_h) + \sum_{l=H+1}^L a_l f(x_l), \quad (1)$$

де k_{EB} – інтегрований показник рівня економічної безпеки (зокрема, техніко-технологічної, фінансової, інвестиційної, інноваційної безпеки тощо); $x_1, x_2, \dots, x_H$ – значення окремих частинних показників рівня економічної безпеки суб'єкта господарювання, для яких більше значення показника позитивно впливає на загальний рівень його економічної безпеки; $x_{H+1}, \dots, x_L$ – значення окремих частинних показників рівня економічної безпеки суб'єкта господарювання, для яких більше значення показника негативно впливає на загальний рівень його економічної безпеки; a_h, a_l – коефіцієнти ваги відповідних

$$\sum_{h=1}^H a_h + \sum_{l=H+1}^L a_l = 1$$

частинних показників рівня економічної безпеки.

Кількість ключових частинних показників H і L у моделі (1), які приймаються до уваги при оцінюванні тої чи іншої складової фінансово-економічної

безпеки суб'єкта господарювання визначається у залежності від специфіки умов його функціонування.

Значення окремих функціональних складових, за звичай, розраховуються на підґрунті співвідношень значень індикаторів: фактичних та нормативних (бажаних) частинних показників. Тобто, індикаторами якості рівня фінансово-економічної безпеки можуть бути значення частинних показників у відносних одиницях, які отримуються шляхом їх нормалізації на основі нормативних і фактичних значень.

Зокрема, в [6, с. 102] наведено наступну функціональну складову для визначення певного частинного показника:

$$x_i = \left(\frac{\Pi_{i\Phi}}{\Pi_{iN}} \right)^b, \tag{2}$$

де $\Pi_{i\Phi}, \Pi_{iN}$ - відповідно значення фактичних і частинних i -**ТНХ** показників рівня фінансово-економічної безпеки; b - показник степеня (для показників значення яких позитивно впливає на загальний рівень фінансово-економічної безпеки дорівнює 1, для показників значення яких негативно впливає на загальний рівень фінансово-економічної безпеки дорівнює -1).

Разом з тим, на нашу думку, доцільно враховувати, що функціональні залежності для показників значення яких позитивно впливають на загальний рівень фінансово-економічної безпеки є лінійними (фактичне значення частинного показника ділиться на його нормативне значення чи визначене бажане – максимальне), а функціональні залежності для показників значення яких негативно впливають на загальний рівень фінансово-економічної безпеки є нелінійними (нормативне чи визначене бажане – мінімальне значення частинного показника ділиться на його фактичне значення).

Ураховуючи вище розглянуті методичні підходи до моделювання (прогнозування) складових рівня фінансово-економічної безпеки та їх відносних частинних показників, запропонована економіко-математична модель, що дозволяє визначити нормалізовані частинні показники складових фінансово-економічної безпеки, збалансовані відносно лінійно-пропорційних залежностей їх відхилень від нормативних значень, має наступний вигляд [8, с. 192]:

$$k_y = \sum_{h=1}^H a_h f(x_h) + \sum_{l=H+1}^L a_l f(x_l), \tag{3}$$

де:

$$f(x_h) = f\left(\frac{\Pi_h^{(F)}}{\Pi_h^{(N)}}\right); \tag{4}$$

$$f(x_i) = \begin{cases} \left[\left(1 - \log_a \frac{\Pi_i^{(N)}}{\Pi_i^{(F)}} \right) + \xi \right] - \frac{1}{2} \left[\Pi_i^{(F)} - 1 \right], & \text{якщо } \Pi_i^{(F)} \geq \Pi_i^{(N)}; \\ \left(1 + \frac{1 - e^{-\left(\frac{\Pi_i^{(N)}}{\Pi_i^{(F)}} \right)}}{b} \right) - \xi, & \text{якщо } \Pi_i^{(F)} < \Pi_i^{(N)}; \\ \xi = \frac{b}{\sigma_{x_i} \sqrt{2\pi}} e^{-t^2/2}, & t = \frac{x_i - M(x_i)}{\sigma_{x_i}}. \end{cases} \tag{5}$$

де $\Pi_h^{(F)} (\Pi_i^{(F)})$ - фактичне значення окремого частинного показника, збільшення значення якого позитивно (негативно) впливає на узагальнений інтегрований показник; $\Pi_h^{(N)} = \Pi_{h_{\max}}^{(N)} (\Pi_i^{(N)} = \Pi_{i_{\min}}^{(N)})$ - максимальне (мінімальне) значення окремого частинного показника за аналізований період або серед порівнюваних суб'єктів господарювання; ξ - функція компенсації похибки моделювання (прогнозування) відносного частинного показника логарифмічною (показниковою) функцією; $M(x_i)$ - математичне сподівання відносного частинного показника; σ_{x_i} - середнє квадратичне (стандартне) відхилення відносного частинного показника; b - коефіцієнт масштабу.

На заключному етапі процесу моделювання (прогнозування) рівня фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання здійснюється остаточна оцінка стану його фінансово-економічної безпеки шляхом розрахунку комплексного узагальненого інтегрованого показника на підґрунті процедур рейтингового оцінювання.

Для аналізу рівня фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання додатково доцільно розглядати середні геометричні значення деталізованих показників складових фінансово-економічної безпеки (мультиплікативний підхід) [9, с. 26].

Сформуємо два ключові підходи визначення мультиплікативного критерію фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання.

Згідно з мультиплікативним підходом (середнє геометричне значення деталізованих показників рівня фінансово-економічної безпеки, зважене по лінійній формі зв'язку факторів) формула для визначення інтегрованого критерію фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання має наступний вид:

$$R_{\Phi EE_j}^{(1)} = n \cdot \left(\sqrt[n]{\prod_{i=1}^n k_i Q_{ij}} \right), \quad j = 1, \dots, m. \tag{7}$$

де $R_{\Phi EE_j}^{(1)}$ - інтегрований кількісний показник рівня фінансово-економічної безпеки j -го суб'єкта господарювання, $j = 1, \dots, m$; k_i - ваговий коефіцієнт відповідного деталізованого показника, $i = 1, \dots, n$; Q_{ij} - відносні оцінки складових фінансово-економічної безпеки.

Як адекватну міру нижньої межі критичного інтегрованого показника рейтингової оцінки (це показано далі) має сенс впровадити модифіковане зважене середнє геометричне по степеневій формі зв'язку факторів (другий мультиплікативний підхід) і визначати оцінку фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання за формулою:

$$R_{\Phi EB_j}^{(2)} = \frac{1}{2^n} \cdot \prod_{i=1}^n (1 + Q_{ij})^{k_i}, \quad j = 1, \dots, m, \quad (8)$$

де k_i - ваговий коефіцієнт відповідного деталізованого показника, що характеризує ризик помилки у визначенні комплексного інтегрованого показника рівня фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання, $i = 1, \dots, n$.

Для зручності аналізу рівня фінансово-економічної безпеки, деталізовані показники рейтингової оцінки j -го суб'єкта господарювання повинні бути нормалізованими. Тому наголосимо на необхідності того, щоб вагові коефіцієнти k_i , ($k_i \geq 0$), $i = 1, \dots, n$, які містяться у формулах (7) і (8), також були б

нормалізованими, тобто щоб виконувалась умова: $\sum_{i=1}^n k_i = 1$.

Методи, в яких використовуються вагові коефіцієнти мають деякі раціональні ідеї щодо комплексної оцінки фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання, але в той же час мають і певний недолік, що полягає у важкості, а іноді, у неможливості розрахунків питомої ваги значущості i -ї функціональної складової фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання. Зіставляючи здобуту при цьому додаткову інформацію з тією, яка пов'язана з нагромадженням досвідом, зі сформованими уявленнями та інтуїцією бажано до складання експертних оцінок залучити фахівців-експертів. Остаточну оцінку системи фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання аналізують за двома підходами [2, с. 179]:

- 1) порівняння узагальнених індикаторів досліджуваного та «еталонного» підприємств на основі відстаней між локальними показниками системи фінансово-економічної безпеки;
- 2) порівняння фактичного і нормативного значень інтегрального індикатора, тобто дослідження динаміки рівня фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання й можливості її покращення.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Запропонований методичний підхід та економіко-математична модель щодо визначення нормалізованих частинних показників складових фінансово-економічної безпеки, збалансованих відносно лінійно-пропорційних залежностей їх відхилень у відсотках від нормативних значень, що дозволяє спростити процедури експертного оцінювання впливу окремих складових фінансово-економічної безпеки на загальний рівень економічної безпеки суб'єкта господарювання, і як наслідок, підвищити достовірність його оцінки й прогнозування.

В ході дослідження різних підходів до вимірювання рівня фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання, що ґрунтуються на системі рейтингових показників встановлено: при оцінюванні рівня фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання необхідно використовувати критерій, яким не притаманна властивість адитивності; найбільш достовірно характеризує наближення оцінки рівня фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання модифіковане зважене середнє геометричне по степеневій формі зв'язку факторів (мультиплікативний критерій).

Перспективою подальших досліджень є вдосконалення процедури експертного оцінювання вагових коефіцієнтів деталізованих показників складових фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання.

Список літератури.

1. Мойсеєнко І.П. Стратегія економічного розвитку України в умовах кризи / І.П. Мойсеєнко, М.І. Флейчук // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – № 1 (5). Том 1. – 2012. С. 274-282.
2. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія / Т.Г. Васильців, В.І. Волошин, О.Р. Бойкевич, В.В. Каркавчук. – Львів: Ліга-Прес, 2012. – 386 с.
3. Бесчастный В.Н. Влияние теневой экономики и экономической преступности на экономическую безопасность: монография / В.Н. Бесчастный. – Донецк: Каштан, 2007. – 484 с.
4. Ильяшенко С.И. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке / С.И. Ильяшенко // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 3 (21). – С. 12-19.
5. Отенко І.П. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник / укл. І.П. Отенко, Г.А. Івашенко, Д.К. Воронков. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2012 – 256 с.
6. Ткаченко А.М. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства / А.М. Ткаченко, О.Л. Резніков // Вісник Економічної науки України. – 2010. – № 1. – С. 101-106.
7. Мойсеєнко І.П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства: Навч. посібник / І.П. Мойсеєнко, О.М. Марченко. – Львів, 2011. – 380 с.
8. Щекочив О.С. Методологічні підходи до оцінки та прогнозування економічної безпеки суб'єктів господарювання на галузевому, міжгалузевому та регіональному рівнях / О.С. Щекочив, М.Г. Афанасьєва // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету "Економічна думка", 2013. – Том. 14. – № 1. – С. 184-193.
9. Афанасьєва М.Г. Методичні підходи до комплексної інтегрованої оцінки рівня економічної безпеки суб'єктів господарювання на галузевому, міжгалузевому та регіональному рівнях // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету "Економічна думка", 2014. – Том. 15. – № 1. – С. 22-29.

References.

1. Moiseienko I.P. and M.I. Fleichuk (2012), "Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Ukrainy v umovakh kryzy", *Biuletен Міжнародного Нобелівського економічного форуму*, vol. 1 (5), no. 1, pp. 274-282.
2. Vasylytsiv, T.H. Voloshyn, V.I. Boikevych, O.R. and Karkavchuk V.V. (2012), *Finansovo-ekonomichna bezpeka pidpryemstv Ukrainy: stratehiia ta mekhanizmy zabezpechennia*, Liha-Press, Lviv, Ukraine, p. 386.
3. Beschastnyj V.N. (2007), *Vliyanie tenevoj jekonomiki i jekonomicheskoy prestupnosti na jekonomicheskuyu bezopasnost*, Kashtan, Doneck, Ukraine, p.484.
4. Il'jashenko S.I. (2003), "Sostavljajushhie jekonomicheskoy bezopasnosti predpriyatija i podhody k ih ocenke", *Aktual'ni problemi ekonomiki*, vol.3 (21), pp. 12-19.
5. Otenko I.P., Ivashchenko H.A., Voronkov D.K., (2012), *Ekonomichna bezpeka pidpryemstva: navchalnyi posibnyk*, Vyd. KhNEU, Kh, Ukraine, p. 256.
6. Tkachenko A.M. and Reznikov O.L. (2010), "Otsinka rivnia ekonomichnoi bezpeky pidpryemstva", *Visnyk Ekonomichnoi nauky Ukrainy*, vol.1, pp. 101-106.
7. Moiseienko I.P. and Marchenko O.M. (2011), *Upravlinnia finansovo-ekonomichnoiu bezpekoiu pidpryemstva*, Lviv, Ukraine, p. 380.
8. Shchekovych O.S. and Afanasieva M.H. (2013), "Metodolohichni pidkhody do otsinky ta prohnozuvannia ekonomichnoi bezpeky subiektiv hospodariuvannia na haluzevomu, mizhhaluzevomu ta rehionalnomu rivniakh", *Ekonomichnyi analiz: zb. nauk. prats. – Ternopil: Vydavnycho-polihrafichnyi tsestr Ternopil'skoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu "Ekonomichna dumka"*, no. 14, vol. 1, pp. 184-193.
9. Afanasieva M.H. (2014), "Metodychni pidkhody do kompleksnoi intehrovanoi otsinky rivnia ekonomichnoi bezpeky subiektiv hospodariuvannia na haluzevomu, mizhhaluzevomu ta rehionalnomu rivniakh", *Ekonomichnyi analiz: zb. nauk. prats. – Ternopil: Vydavnycho-polihrafichnyi tsestr Ternopil'skoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu "Ekonomichna dumka"*, no. 15, vol.1, pp. 22-29.

Стаття надійшла до редакції 19.05.2014 р.

